

De intake: matching van vraag en aanbod

De studentenorganisatie ISO vindt dat elke universiteit en hogeschool jaarlijks in juli een intakegesprek met al haar aanstaande studenten moet houden, zodat 'student en opleiding elkaar beter leren kennen en wederzijdse verwachtingen uitspreken'.¹ In dit 'matching-gesprek' moet de facultaire loopbaanbegeleider aanstaande studenten 'een eerlijk beeld (...) geven van de inhoud van hun studie', achterhalen op welke gronden zij die studie kiezen, en nagaan of hun eigen beeld van die studie 'realistisch en terecht' is; ook moeten eventuele achterstanden worden geïdentificeerd zodat 'de student op tijd de juiste begeleiding krijgt.' Waar nodig moet de loopbaanbegeleider studenten adviseren hun voorlopige studiekeuze alsnog te herzien en samen met hen een alternatief plan trekken. Minister Plasterk ziet wel wat in dat soort matching-gesprekken, zo blijkt uit een recente beleidsreactie (9/5/2008), maar hij vindt het niet nodig dat faculteiten zich echt committeren aan een intakeproces.²

Wat de minister betreft blijven de matching-gesprekken beperkt tot feitelijke voorlichting over de studie (met het oog op de toetsing van de voorlopige studiekeuze), terwijl het ISO intensieve studiekeuze-begeleiding en ook identificering van eventuele deficiënties bepleit. Verder wil minister Plasterk de matching-gesprekken niet op brede schaal invoeren: wat hem betreft kunnen faculteiten of aanstaande studenten *desgewenst* het initiatief nemen tot het voeren van zo'n gesprek.

Het ISO wil heel wat méér bereiken met zijn intakeprocedure. Vermoedelijk is één intake-gesprek daarvoor zelfs niet voldoende. Het ISO-plan vergt grote arbeidsinvestering van de faculteit, maar het is denkbaar dat de baten ruimschoots daartegen opwegen. Laten we het ISO-voorstel wat systematischer uitwerken: hoe zouden faculteit en student tot een optimale match tussen vraag en aanbod kunnen komen?

STAP 0: *aanmelding*

Aanstaande student bepaalt zijn voorlopige studiekeuze en meldt zich uiterlijk 1 juli bij de gekozen opleiding aan.

STAP 1 (INTAKE): *toetsing van de voorlopige studiekeuze*

- 1.1 Ontvangende Faculteit verschaft hem nadere informatie over de aangeboden opleiding.
- 1.2 Faculteit informeert naar zijn *doelen, wensen en motieven*, en helpt hem waar nodig deze nader te verhelderen.
- 1.3 Faculteit verschaft hem nadere informatie over de aangeboden opleiding en helpt hem te toetsen of de opleiding bij zijn doelen, wensen en motieven aansluit.
- 1.4 Faculteit verschaft hem nadere informatie over de voorwaarden waaraan studenten moeten voldoen om de opleiding succesvol te doorlopen.
- 1.5 Faculteit informeert in hoeverre hij bereid en in staat is aan die voorwaarden te voldoen, en helpt hem waar nodig te diagnosticeren in hoeverre hij aan die voorwaarden voldoet.

STAP 2 (INTAKE): *keuzebeslissing*

- 2.1 Faculteit helpt hem bij het nemen van de keuzebeslissing: blijft de student bij zijn voorlopige studiekeuze en bericht hij de Faculteit dat hij zijn aanmelding bevestigt?
- 2.2 Waar nodig adviseert Faculteit hem zijn voorlopige studiekeuze te herzien; in dat geval wordt hem een exit-traject aangeboden (een begeleidingstraject om tot een herziene studiekeuze te komen).
- 2.3 (Indien 'selectie aan de poort' voor de betrokken opleiding is toegestaan:) Faculteit beslist of de aspirant-student wordt toegelaten, op basis van een toelatingsonderzoek of op basis van loting.

STAP 3 (INTAKE): *een voorlopig studieplan opstellen*

- 3.1 Faculteit introduceert hem in de gekozen opleiding en in de plannings- en keuzemarges die daarbinnen voor hem openstaan.
- 3.2 Faculteit helpt hem zijn sterke kanten (proficiënties) en zwakke kanten (deficiënties) te diagnosticeren, zo nodig door middel van entreetoetsen.
- 3.3 Student stelt in overleg met Faculteit een voorlopig studieplan op, rekening houdend met zijn eventuele deficiënties.
- 3.4 Faculteit helpt hem een *contingency plan* op te stellen: wat te doen als de studie niet volgens plan verloopt?

STAP 4 (INTAKE): *studiecontract*

- 4.1 Faculteit en student stellen (eventueel na onderhandelingen) een definitief studieplan op en leggen dat

vast in een studiecontract waaraan beide partijen gebonden zijn.

4.2 In het studieplan en -contract wordt uiteraard ook vastgelegd hoe en wanneer student eventuele deficiënties wegwerkt en hoe Faculteit dat in het studieprogramma faciliteert.

STAP 5 (INTAKE): *proefperiode en eventuele herziening van het studiecontract*

5.1 Op basis van de ervaringen in een proefperiode wordt het studiecontract zo nodig herzien.

De crux van het ISO-voorstel is dat de faculteit zich committeert aan de intake van de student en medeverantwoordelijkheid neemt voor zijn studiekeuze en studieplanning. En dat is nu juist het aspect wat minister in zijn beleidsreactie geschrapt heeft. Hij laat de vrijblijvende houding van de ontvangende faculteit ongemoeid.

In zijn beleidsreactie heeft hij overigens niet alleen (een deel van) het ISO-voorstel meegenomen. De hoofdmoot van de door hem ontvouwde beleidsvoornemens heeft betrekking op de voorstellen die de commissie *Ruim Baan voor Talent* eind vorig jaar gedaan heeft.³ Ook in dat verband bestendigt hij de vrijblijvende houding van faculteiten in het hoger onderwijs. De minister wil wettelijk vastleggen dat sommige opleidingen 'selectie aan de poort' op basis van studiegeschiktheid mogen toepassen en een hoger collegegeld in rekening mogen brengen, maar niets wijst erop dat hij tegelijkertijd de rechtspositie van de betrokken studenten wil verbeteren. Het zou niet meer dan logisch zijn dat de betrokken faculteiten met de student een studiecontract sluiten dat de volgende elementen omvat:

- als een student door de toelatingsselectie heen is gekomen, neemt de faculteit medeverantwoordelijkheid voor zijn studiesucces en zal dan ook een *passend studieprogramma* aanbieden, waarin rekening wordt gehouden met eventuele deficiënties;
- de toegelaten studenten worden aan het eind van de propedeuse niet opgezaald met een *bindend studieadvies* op grond van studieongeschiktheid (hun studiegeschiktheid is immers reeds bij de toelatingsselectie vastgesteld, dus een bindend studieadvies mag uitsluitend op grond van gebrek aan ijver worden opgelegd);
- in geval van toelatingsselectie en verhoogd collegegeld is de faculteit contractueel verplicht (behoudens overmacht) haar studenten *in de cursusduur* naar het diploma te leiden (zodoende nemen de studiekosten weliswaar per verblijfsjaar toe, maar dat wordt gecompenseerd door een geringere verblijfsduur);⁴
- die contractuele verplichting mag niet omzeild worden door verlaging van de studielast per studiepunt (dus geen ontduiking van de wettelijke norm dat de studielast gemiddeld 28 uur per studiepunt bedraagt) of door zodanige curriculumdifferentiatie dat sommige studenten met een 'pretpakket' kunnen afstuderen.⁵

Het ministerie van OCW heeft blijkbaar een blinde vlek op het punt van de maatregelen die genomen moeten worden om de vrijblijvendheid van faculteiten te bestrijden, het wederzijds commitment van student en studieleiding te versterken en een sterk studiecontract tussen beide partijen tot stand te brengen. Het ISO-voorstel biedt daartoe een waardevolle aanzet. Het is bedroevend dat minister Plasterk slechts een uitgeholde variant ervan wenst te beproeven.

Wes Holleman

weblog onderwijs 16-5-2008

<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <http://www.iso.nl/NIEUWS/Persberichten/1april2008ISOintakegesprekkeninhogeronde/tabid/518/Default.aspx> (1/4/2008); gebaseerd op <http://www.iso.nl/Portals/0/documenten%202007-2008/Reactie%20ISO%20op%20eindrapportage%20Ruim%20Baan%20voor%20Talent.pdf> (29/11/2007).

² <http://www.minocw.nl/actueel/nieuws/35579/Betere-match-moet-leiden-tot-minder-uitval-in-hoger-onderwijs.html>

³ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=209>

⁴ Voorkomen moet worden dat de faculteit van twee walletjes eet: enerzijds een verhoogd collegegeld per verblijfsjaar en anderzijds handhaving van de gangbare overschrijdingen van de nominale verblijfsduur en dus handhaving van de extra verblijfsjaren waarover het verhoogde collegegeld verschuldigd is.

⁵ Vergelijk <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=163> en <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=197>. Ik meen dus dat verhoogde onderwijsintensiteit, gerekend per onderwijsweek, geen voldoende voorwaarde is voor het factureren van een verhoogd collegegeld. Als bijkomende voorwaarden moeten worden gesteld: (a) slaaggarantie in de cursusduur (behoudens ijverclausule), (b) gegarandeerde naleving van de wettelijke studielast (gemiddeld 28 uur per studiepunt), en (c) een gegarandeerd, excellent niveau van het diploma.